

Ese ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amõ ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahã, kome'ẽ paper ke a'e mupinim.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper ke a'e mupinim. Kuja Páu mu'e. Se ixo rahã, upa Jesu kotyhar ta Jesu rete aja saka riki. A'erehe peteihar aja ixo ta me'ẽ te'e, aja a'e mu'e. Jesu riki ixotyhar tama'e âkâ ke a'e. A'erehe ixotyhar ta hendu katu ta me'ẽ te'e ehe aja a'e mu'e tĩ.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihẽ mu ta" aja Páu pandu.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ẽ ta pe paper pinim ke Páu mondo

1 ¹Ese ok ta pe har ta riki pehẽ. Tupã kotyhar ta ke pehẽ. Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu ame'ẽ ta ke pehẽ. Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Jesu Kirisutu kotyhar ke ihẽ. Tupã putar, a'erehe Jesu Kirisutu pandu:

—Ihẽ rehe har epandu pandu echo — aja ihẽ pe.

A'erehe Jesu Kirisutu mundo ame'ẽ ke ihẽ.

²Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'le te. Mã peja pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Tupã kotyhar ta ke jande

³Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe upa ma'e katu ame'ẽ ke Tupã'ã me'ẽ me'ẽ. Ame'ẽ ke jande pe Tupã muwyr katu. Ywa pe har ma'e katu, ame'ëja saka ma'e ke a'e muwyr katu. A'erehe mã peja japandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja Tupā pe.

A'e riki Jesu Kirisutu pái ke. Kirisutu riki jandema'e sawa'e te.

⁴Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā ym rahā we a'e pandu:

—Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy ta kȳ. A'erehe a'e manō ta kȳ. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi har pehē riki ihēma'e wan ta kȳ. Aja rahā, ihē kotyhar ta ke pehē. Ihē ruwa koty pepu'am rahā, nixói te ta ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehē pe. “Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e” aja pehē rehe har pandu ym te ta awa tī — aja Tupā pandu.

⁵Jande rehe a'e ipy'a katu. A'erehe jande rehe har upa a'e pandu:

—Jesu Kirisutu manōha rehe a'eta jurujar katu ta kȳ. A'erehe ihē ra'yr ta aja ihē amuruwak ta tī. Ihē namō ixo ta kȳ — aja.

Aja a'e putar. Aja a'e ukwa katu tī. ⁶Ta'yr rehe a'e ipy'a katu. Jande jajurujar katu ehe, a'erehe jande rehe Tupā ipy'a katu tī. A'erehe mā peja japandu ipe:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Mā! Jande rehe nde erepy'a katu te hū — aja Tupā pe.

⁷Ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'ema'e. Ame'ē rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manō. A'erehe jande rehe ipy'a ke Tupā mujywyr katu. Mā! Jande rehe a'e ipy'a katu te hū. ⁸Ame'ē ke upa ym. Māte hū jande rehe a'e ipy'a katu. ⁹⁻¹⁰A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Upa ukwa katuha namō a'e ma'ema'e. Kuja a'e jupandu jupe:

—Upa katu te ihē amujā. Ywa pe ixo ame'ē ke amujā. Ywy keruhū pe ixo ame'ē ke aja tī. Amujā tī. Kirisutu riki upa katu te ame'ē tama'e kapitā keruhū wan ta kȳ — aja jupandu jupe.

Aja a'e putar. Kirisutu riki sawa'e te aja a'e putar. Angaha ke rehe uhyk katu rahā, aja Kirisutu ke a'e mu'am ta kȳ. Yman ame'ē ke mujekwa ym ngā pe. Apo jande pe mujekwa katu 'y.

¹¹Tupā jupandu jupe: “Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē kotyhar ta aja ihē amuruwak ta” aja riki. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā ym rahā we, aja a'e jupandu jupe. Aja a'e putar, a'erehe upa ma'e ke ixo katu. Upa a'e pandu ame'ē ke ixo katu tī. Pe, kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi har jande ke ixotyhar ta aja a'e muruwak. “Ihē kotyhar ta pehē” aja a'e pandu. Jande ke jo'ok, ame'ēja saka.

¹²Aja rahā, mā peja Tupā katuha rehe har jande japandu:

—Mā! Katu te hū — aja.

Jande riki jundéu awa ta ke. Kirisutu uwyr ym rahā we, jundéu awa ta harō py ixo ehe.

¹³Pehē riki jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke. (Ese ok ta pe har ta ke pehē.) Jandeja pehē tī. Myrandu katu te rehe pehendu rahā, pehendu katu ehe tī. Pehē ke Tupā muhā katu ta aja myrandu katu jamujekwa pehē pe. Pe, Kirisutu rehe pejurujar katu. Pe: “Ko ihēma'e ke” ame'ẽ ukwa katuha ke Tupā moĩ pehē py'a rehe. Pehē py'a rehe I'ã ke Tupā moĩ. Aja rahā: “Ko ihēma'e ta ke” aja Tupā pandu. “Ihē'ã ke ihē amoĩ ta” aja a'e pandu katu yman. Ame'ẽ ke a'e moĩ katu apo 'y. ¹⁴I'ã ke jande py'a rehe moĩ, a'erehe jande ke a'e muhā katu ta kȳ, aja jakwa katu. A'e manga katu, a'erehe aja jakwa katu. Aja rahā, ixoty jaxo rahā, nixói te ta ixotyhar ta pe ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, aja jakwa katu. A'erehe mā peja ima'e katuha rehe har japandu: “Mā! Katu te” aja Tupā pe.

Tupā namō ihē apandu pandu

¹⁵⁻¹⁶Jande rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe Jesu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu, aja ihē ahendu. A'erehe Tupā pe tapijar te'e we ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja ipe. Tupā kotyhar ta rehe pehē pepy'a katu, aja ihē ahendu tī. A'erehe Tupā pe tapijar te'e we ihē apandu tī: “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja ipe. ¹⁷Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu. Kuja:

—Tupā! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke nde. Jande pái keruhū nde. Nde katu te ame'ẽ ke nde. Ne'ã ke Ese ok ta pe har ta py'a rehe emoĩ katu. Aja rahā, upa ma'e ke a'eta pe Ne'ã mujekwa katu ta. Nde rehe har a'eta pe mujekwa katu ta tī. Aja rahā, nde rehe har Ese ok ta pe har ta ukwa katu te ta. ¹⁸Ko apandu nde pe. Ese ok ta pe har ta ãkā emupirer mi. Aja rahā, ma'e ke nde erekwa katu, aja a'eta ukwa katu ta tī. Ne namō a'eta ixo ta kȳ, aja nde erepandu. Ame'ẽ ke a'eta ukwa katu te we ta. Nde kotyhar ta pe ma'e katu te hū ame'ẽ ke nde ereme'ẽ katu ta. Mā! Heta te hū ame'ẽ. Ame'ẽ ke Ese ok ta pe har ta ukwa katu ta tī. ¹⁹⁻²⁰Ne rehe jande jajurujar katu. Nema'e pyrätäha namō jande ke nde eremuhā katu. Māte hū nema'e pyrätäha! Ame'ẽ pyrätäha namō Kirisutu ke manõha ngi nde eremukwera katu eremuhem. Pe, nde jywa katu koty a'e ke nde eremapyk. (Aja rahā, katu te ame'ẽ ke a'e aja nde eremujekwa.) Ywa pe nde eremapyk. Nema'e pyrätäha namō Kirisutu ke nde eremukwera katu eremuhem. Ame'ẽ pyrätäha jande rehe ihī tī. Juja katu te riki. ²¹Amō we pyrätäha ke emujekwa. Kirisutu riki upa katu te ywa pe ixo ame'ẽ tama'e kapitā keruhū te tī. Upa katu te ãjā ta hendu katu ehe tī. Kapitā keruhū ta apo

ixo. Kirisutu riki ame'ē ta 'ar koty te we kapitā keruhū te ha. Aja rahā, pyrātā te hū ame'ē ke a'e aja mujekwa katu. Yman rahā, kapitā keruhū ta ixo ta tī. Kirisutu riki ame'ē ta 'ar koty te we kapitā keruhū te ha tī — aja Tupā namō ihē apandu pandu pehē rehe har.

²²Kirisutu pe Tupā pandu:

—Kapitā keruhū te nde. Upa katu te ma'e ke nde eremondo mondo apo — aja ipe.

Pe, jurujar katu ame'ē tama'e kapitā keruhū te a'e tī. ²³(Kirisutu riki ixotyhar ta ākā, ame'ēja saka.) Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka. A'erehe a'e riki wetep ame'ēja saka jamujā. Jande py'a rehe a'e ihī katu. A'e ixo a'erehe upa katu te ma'e ke katu tī. Pe, Kirisutu riki upa katu te ma'e renda rupi ixo. Ywa pe ixo. Kome'ē ywy keruhū pe ixo tī. Pyta we ym te ma'e renda rupi ixo.

Jande ke Tupā muhā katu

2 ¹Yman Tupā je'ēha rehe pehendu ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Tupā rehe har pekwa pekwa ym te pexo, a'erehe manō ame'ē ta aja pehē. ²Arahā kome'ē ywy keruhū pe har ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Arahā Satana rehe pehendu katu, a'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. A'e riki Tupā rehe hendu ym ame'ē tama'e kapitam. (Ājā ramūi a'e.) ³Jete riki. Yman Tupā rehe hendu ym ame'ē ta aja upa katu te jande tī. Jande japatuar ame'ē ke japyhyk pyhyk. Jande py'a rupi ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jakwa jakwa jaxo tī. Ame'ē ke jama'ema'e. Jaka'u te'e jaxo tī. Upa amō ta aja jande ke Tupā mupyrara ta me'ē te'e.

⁴Apo anī. Johu jande rehe Tupā pyrara usak. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū tī. ⁵Yman jahendu ym ehe, a'erehe manō ame'ē ta aja jaxo. Arahā jande rehe a'e katu usak, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Aja rahā, jande ke a'e mukwera katu muhem ame'ēja saka riki. Manōha ngi Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem a'erehe jande ke mukwera katu muhem tī, ame'ēja saka tī.

⁶Jesu Kirisutu kotoyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe Kirisutu namō jande ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ēja saka riki. Pe, ywa pe Kirisutu namō kapitā keruhū aja jande ke a'e mu'am, ame'ēja saka tī. ⁷Aja rahā, jande rehe upa katu te a'e ipy'a katu te hū. Ame'ē ke upa ngā pe mujekwa katu. Ame'ē ke aja te'eha mujekwa ta tī. Ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manō. Aja jande rehe Tupā ipy'a katu te hū, aja a'e mujekwa katu. ⁸Jesu

Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Pehē rehe a'e ipy'a katu te hū. A'erehe jō pehē ke a'e muhā katu. Ame'ē ke peputar, a'erehe pehē ke a'e muhā katu my? Anī. Aja ym. Pehē ruhāha ke Tupā te'e me'ē. ⁹A'erehe: "Mā! Jande jama'eha namō jande ke Tupā muhā katu" aja marā ka ym pepanduha. Katu pehē pexoha a'erehe pehē ke a'e muhā katu my? Anī. Aja ym te tī. ¹⁰(Jande ke a'e muhā katu.) A'erehe Kirisutu kotoyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe jande py'a ke mupyahu aja Tupā mujā. Katu jande, aja Tupā mujā. A'erehe ma'e katu ame'ē ke jama'ema'e. Kome'ē ywy keruhū mujā ym rahā we, Tupā pandu katu: "Ihē kotoyhar ta ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ta kȳ" aja.

Kirisutu kotoyhar ta riki johu katu ngā juehe ixo

¹¹Ymanihar pexoha rehe har pekwa pekwa pexo. Pehē māi pusu ngi pe'ar rahā, jundéu awa ta aja ym pe'ar. "Pehē pirer ke pejupā ym ame'ē ta ke" aja pehē rehe har jundéu awa ta pandu. (Aja pehē rehe puka puka hū ngā.) "Jande pirer ke jajupā ame'ē ta ke jande" aja jundéu awa ta pandu a'eta jupe. (Aja rahā, i'ar kotoy te we Tupā usak katu a'eta rehe, aja ukwaha naī.) Ame'ē jupāha japandu rahā, hete ngi ma'e ke jupā.

¹²Tupā rehe har pekwa ym rahā, Kirisutu kotoyhar ta aja ym pehē. Amō awa ta ke pehē. Jundéu awa kotoyhar ta aja ym pehē. Jundéu awa ta pe Tupā pandu: "Pehē rehe ihē asak katu te ta" aja a'e pandu katu. Ame'ē pandu katuha ke nixói pehē pe kwe. Amō awa ta ke pehē. Jundéu awa aja ym amelē ta ke pehē. Pehē ruhāha rehe har pekwa ym te, aja kome'ē ywy keruhū pe pexo. Tupā rehe har pekwa ym te tī.

¹³Apo Jesu Kirisutu kotoyhar ta ke pehē 'y. Yman Tupā rehe har pekwa ym te, a'erehe Tupā ngi paite pexo, ame'ēja saka. Apo Tupā kotoyhar ta ke pehē. Ehe har pekwa katu, a'erehe Tupā rake pexo 'y. Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'e ame'ē muhepyha ke rehe Kirisutu manō, a'erehe Tupā kotoyhar ta ke pehē apo 'y.

¹⁴Mokōi awa ta ixo. Jundéu awa ta ixo. Amō jundéu awa aja ym amelē ta ixo tī. Ame'ē mokōi awa ta huwajan ta aja ixo. Ame'ē mokōi awa ta pyter rupi ita kurar aja me'ē ihī. Pe, Kirisutu manō rahā, ame'ē ita kurar aja me'ē a'e upa ombor, ame'ēja saka. A'erehe ame'ē mokōi awa ta johu ixo apo 'y. Hury katu ngā juehe ixo apo 'y. Jundéu awa ta namō jundéu awa aja ym ame'ē ta johu ngā ixo. Kirisutu riki mukatu, a'erehe johu ngā ixo.

¹⁵Myja jundéu awa ta ixo ta me'ē te'e my, ame'ē ke Moise je'eha mujekwa. Jundéu awa tama'e ke ame'ē je'eha. Ame'ē ke

Kirisutu mukanim uwyr. Aja rahā, mokōi awa ta riki johu ngā ixo. Mokōi awa ta ixotyhar ta ke, a'erehe johu ngā ixo. Aja a'e mukatu. Johu ixo ame'ē ta ke ixoty mujy'ar.¹⁶ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. Aja rahā, jande rehe Tupā parahyha ke a'e mukanim tī. Ngā parahyha ke mukanim tī. A'erehe jundéu awa ta namō jundéu awa aja ym ame'ē ta juehe katu ixo. Johu ngā ixo. Pe, Tupā parahyha ke mukanim tī. A'erehe johu ngā py'a ke Tupā koty Kirisutu muruwak. Aja rahā, Tupā koty mujywyr ame'ēja saka.

¹⁷ “Tupā namō katu” ame'ē myrandu katu ke upa ngā pe Kirisutu pandu pandu uwyr. Pehē pe a'e pandu pandu uwyr tī. Jundéu awa ta pe a'e pandu pandu uwyr tī. A'eta Tupā rehe har ukwa we ame'ē ta ke. Pehē riki jundéu awa aja ym ame'ē ta ke. Yman Tupā rehe har pekwa ym te ame'ē ta ke pehē.¹⁸ Kirisutu manō, a'erehe jande pái keruhū namō johu jande japandu pandu katu. Jundéu awa ta aja. Jundéu awa ym ame'ē ta aja tī. Pandu pandu inamō tī. Jundéu awa ta py'a rehe l'ā ihī katu. Ame'ē l'ā jundéu awa aja ym ame'ē ta py'a rehe ihī katu tī. A'erehe jande pái keruhū namō ame'ē ta pandu pandu katu tī.

¹⁹ Jundéu awa aja ym ame'ē ta! Pesarahā! Ixotyhar ta ke pehē. A'erehe amō awa ta ym Tupā pe. Tupā rehe har pekwa ym te ame'ē ta aja ym pehē. Jande aja Tupā kotyhar ta aja pexo apo tī. A'erehe ywa pe har ta aja pehē tī. Jande aja Tupā ra'yir ta riki pehē tī. A'erehe ywa pe har ta aja pehē tī.

Tupāma'e ok keruhū aja jande

²⁰ Upa Tupā kotyhar ta riki ok keruhū aja. Tupā ixo ame'ē ok aja ixotyhar ta ke. Tupā rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Kirisutu mondo ame'ē ta aja tī. Pandu pandu tī. (Ame'ē ta riki jurujar katu py ame'ē ta ke a'eta.) A'erehe ame'ē ta riki ok keruhū mu'am py, ame'ēja saka. A'engi ame'ē ta 'ar pe jamujā jaxo tī, ame'ēja saka tī.

Pe, Kirisutu riki ita ok pyter ke aja saka. ²¹ Pyter riki ok ke mupyta katu. Kirisutu riki aja tī. Amō amō awa ta ke johu ngā aja a'e mujy'ar. Peteīhar aja ixo. Pe, amō amō hetu jurujar katu ehe. A'erehe ok keruhū tiha te hū oho ame'ēja saka ixo. Ok katu te ame'ē ke aja saka. Ame'ē ke jandema'e sawa'e tema'e ke. ²² Pehē riki Kirisutu kotyhar ta ke. Pehē namō upa katu te amō jurujar katu ehe ame'ē ta jumuheta hū ixo. Aja ok keruhū aja Kirisutu mu'am. A'ep Tupā ixo katu. Kirisutu kotyhar ta py'a rehe l'ā ihī katu. A'erehe Tupā riki ixo katu tī. (A'erehe upa Kirisutu kotyhar ta riki ok keruhū aja saka.)

Jundéu awa ym ame'ẽ ta pe Tupã je'ẽha ke ihẽ apandu pandu

3 ¹Pehē riki amō awa ta ke. Jundéu awa ta ym. Pehē pe Jesu Kirisutu rehe har ihẽ apandu pandu. (Ame'ẽ ke amō ta putar ym. A'erehe ihẽ ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihẽ axo. A'erehe pehē rehe har Tupã namō ihẽ apandu pandu. Ihẽ Páu. ²Ihẽ rehe Tupã ipy'a katu. Pe, ihẽ pe parakyha ke a'e me'ẽ. Pehē pe Jesu Kirisutu rehe har ihẽ apandu pandu. Ame'ẽ parakyha ke ihẽ pe a'e me'ẽ. Ame'ẽ ke pehendu, aja ihẽ akwa. Pe, pejurujar katu ehe. ³Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke Tupã muhã katu ta. Ame'ẽ ke yman ngã pe a'e mujekwa ym. Apo ame'ẽ ke ihẽ pe a'e mujekwa katu 'y. [Ame'ẽ rehe har a'eramō ihẽ amupinim we mi. ⁴Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jurujar katu ta, a'erehe Tupã muhã katu ta kȳ. Ame'ẽ ke yman Tupã mujekwa ym ngã pe. Apo ihẽ pe mujekwa 'y, a'erehe ihẽ akwa katu. Pe, ame'ẽ rehe har a'eramō paper rehe ihẽ amupinim. Ame'ẽ rehe pesak rahã, pekwa katu ta tĩ.]

⁵Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke Tupã muhã katu ta. Ame'ẽ ke ymanihar ta pe Tupã mujekwa ym. Apo ame'ẽ ke Jesu mondo ame'ẽ ta pe a'e mujekwa katu. Katu ame'ẽ ta ke a'eta. A'eta riki Tupã je'ẽha ke pandu pandu ame'ẽ ta ke tĩ. A'eta pe Tupã mujekwa. ⁶Kuja a'e mujekwa. Myrandu katu mujekwa rahã, Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jurujar katu. A'erehe Tupã katu usak ngã rehe tĩ. Ma'e katu ame'ẽ ke jundéu awa ta pe Tupã pandu katu. Ame'ẽ pandu katuha ke jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe pandu katu tĩ. Pe, jundéu awa ta aja jundéu awa aja ym ame'ẽ ta Kirisutu rete aja saka tĩ. Tupã jupandu jupe:

—Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahã, ame'ẽ ke ihẽ amuhã katu ta — aja.

Ame'ẽ pandu katuha ke jundéu awa tama'e ke. Jundéu awa aja ym ame'ẽ tama'e ke tĩ. Johu ngāma'e ke. Kirisutu rehe jurujar katu, a'erehe pandu katuha johu ngāma'e ke tĩ.

⁷Tupã pandu ihẽ pe:

—Myrandu katu epandu echo. Ihẽma'e pyrătāha ke ihẽ amondo ta nde pe — aja ihẽ pe.

Ame'ẽ parakyha ke a'e me'ẽ te'le ihẽ pe. ⁸Upa Tupã kotyhar ta ngi har ihẽ riki katu ym te aja ihẽ akwa. Anĩ. Ihẽ pe a'e pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe myrandu katu epandu echo. Kirisutu rehe har, ame'ẽ myrandu katu epandu echo — aja ihẽ pe.

Ame'ẽ parakyha ke ihẽ pe a'e me'ẽ. Māte hū Kirisutu katu te ha ke. Marā ka ym upa katu te ehe har amō panduha. Māte hū ehe har ihī. ⁹Pe, ihẽ pe Tupā pandu tī:

—Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke ihẽ amuhā katu ta tī. Yman ame'ẽ ke amujekwa ym ngā pe. Apo ame'ẽ ke upa ngā pe emujekwa echo — aja ihẽ pe.

Upa katu te ma'e ke Tupā mujā. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'e muhā katu ta tī. Upa katu te ymanihar ta pe ame'ẽ ke a'e mujekwa ym te. ¹⁰Apo anī. Upa mujekwa katu. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta kome'ẽ ywy keruhū pe ixo. Ame'ẽ ta rehe Tupā je'ēha rahoha ta usak rahā: “Mā! Tupā ukwa katu” aja a'eta ukwa katu. Tupā ukwa katu te ma'e ke. Ame'ẽ ke amō kovy kovy Tupā mujekwa. Ame'ẽ ke Tupā je'ēha rahoha ta ukwa katu. Ywa pe har ta kapitā keruhū ta ke a'eta. Ājā ta ukwa katu tī. ¹¹Kome'ẽ ywy keruhū nixói te rahā, Tupā jupandu jupe:

—Yman rahā ihẽ akwa katuha ke ihẽ amujekwa ta ngā pe kȳ — aja.

Pe, Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te uwyr rahā, ima'e ukwa katuha ke Tupā mujekwa ngā pe. Kirisutu manō, a'erehe ngā ke Tupā muhā katu, aja ima'e ukwa katuha ke a'e mujekwa. ¹²Jande riki Kirisutu kovyhar ta ke. Jajurujar katu ehe, a'erehe Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ha namō japandu pandu katu inamō. Tupā ruwa kovy japus'am, ame'ẽja saka. ¹³Ko apandu pehē pe. Pehē pe myrandu katu ihẽ apandu, a'erehe ihẽ ke amō ta mupyrara ixo. (Aja pehendu.) A'erehe ihẽ rehe pejumupyai pexo. Anī. Pejumupyai ym pexo. Kirisutu rehe pehendu katu, a'erehe pehē rury katu pexo.

Kirisutu ipy'a katu te hū

¹⁴Pehē riki jundéu awa ta ym. Pehē rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe jande pái keruhū namō ihẽ apandu pandu pehē rehe har. ¹⁵Tupā riki jande pái keruhū. A'erehe upa katu te ixotyhar ta riki peteīhar aja ixo. Ywa pe har ta riki Tupā kovyhar ta ke. Kome'ẽ ywy keruhū pe har ta riki Tupā kovyhar ta ke tī. ¹⁶Kuja Tupā namō ihẽ apandu:

—Jande pái keruhū! Mā! Ne katu te hū! A'erehe Ese ok ta pe har ta pe nema'e pyrātāha emondo. Ne'ã riki mondo ta. Aja rahā, a'eta py'ahu te'e ta. ¹⁷Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe mā peja a'eta py'a rehe Kirisutu ixo katu te. A'eta py'a rehe hok ihī, ame'ẽja saka mā peja Kirisutu ixo katu te. Mā peja amō ta rehe a'eta ipy'a katu. Aja rahā pahar ipy'a katuha ke kanim ym ta. (Ese ok ta pe har tama'e ipy'a katuha ke kanim ym ta.) Myra hātā ame'ẽ hapo aja saka ipy'a katuha

pyta katu ta. Ok keruhū pyter ke aja saka ipy'a katuha pyta katu ta tī.

¹⁸⁻¹⁹Aja rahā, amō amō Tupā kotyhar ta namō kuja ukwa katu ta. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu te hū. Ame'ē ke upa katu te ukwa katu rahā, katu tiki. Ame'ē Kirisutu ipy'a katuha ke marā ka ym amō mangaha. Ipe te hū aja saka. Pepaite hū aja saka tī. Ywate te hū aja saka tī. Typy te hū aja saka tī. Mā! Kirisutu ipy'a katu te hū. Ame'ē ke mā peja Ese ok ta pe har ta ukwa katu. Aja rahā, nde aja a'eta ixo ta tī. Katu te aja ixo ta tī. Jande pái keruhū! Upa nde pe ihē apandu — aja Tupā namō ihē apandu.

²⁰Tupā namō ma'e ke japandu pandu. Ame'ē 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta. Ima'e pyrātāha jande py'a rehe ihī katu. Ame'ē namō i'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta. Jande py'a pe ma'e ke jakwa jakwa jaxo. Ame'ē 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta tī.

²¹Jurujar katu ehe ame'ē ta ixo. A'erehe mā peja Tupā pe japandu katu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Jesu Kirisutu ixo, a'erehe mā peja Tupā pe japandu katu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Aja te'e ta japandu katu jaxo. Amen. “A'e tÿ” aja ame'ē.

Jurujar katu ame'ē ta riki Kirisutu rete aja saka

4 ¹Jandema'e sawa'e te rehe har ihē apandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo. Ko ihē apandu pehē pe. Mā peja Tupā ra'yra aja katu pexo. Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, Tupā pandu:

—Ihē ra'yra aja katu pexo.

A'erehe mā peja Tupā ra'yra aja katu pexo. Johu katu pexo.

²“Katu te ihē” aja ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. Pehē py'a pemahy ym pehē juehe pexo. Pahar peparahy ym pexo tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī. Aja te'eha pexo. Amō ta rehe katu ame'ē ke pema'ema'e katu. Aja pehē py'a katuha ke pemujekwa ngā pe.

³Pehē johu aja Tupā'ā mujy'ar. Pehē peparahyha ke a'e mukanim pehē ngi, a'erehe mā peja johu katu aja pehē juehe pexo. ⁴Jurujar katu ame'ē ta riki Kirisutu rete aja saka. Peteihar ame'ē. Tupā'ā riki peteihar a'e tī. Tupā mujekwa pehē pe:

—Ihē namō pexo ta kÿ — aja.

Ame'ē rehe peharō pexo. Ame'ē riki peteihar tī. ⁵Jandema'e sawa'e te ixo. Peteihar a'e tī. Jurujar katu ame'ē ta ke jō Tupā muhā katu.

Ame'ē pe jō awa ke uhā te hū. Jurujar katu ame'ē ta ke amō mujahuk rahā, Kirisutu kotoyhar ke a'e, aja mujekwa ngā pe. Mujahuk rahā, peteīhar ame'ē. Johu ngā ixo. ⁶Tupā peteīhar a'e tī. Upa jurujar katu ame'ē tama'e pái keruhū a'e. Peteīhar a'e tī. Upa katu te ixotyhar tama'e sawa'e te a'e. Peteīhar a'e tī. Upa ixotyhar ta pe ima'e pyrātāha ke a'e muwyr tī. Peteīhar ame'ē tī. Upa katu te ixotyhar ta py'a rehe a'e ihī katu tī. A'erehe mā peja peteīhar aja pexo.

Ixotyhar ta pe ma'e ke Kirisutu me'ē me'ē

⁷Peteīhar aja jaxo. Pe, amō kotoy kotoy ma'e ke Kirisutu me'ē me'ē te'e. Upa katu te jande pe te'e me'ē me'ē. A'e putar aja a'e me'ē me'ē. Amō amō pe me'ē me'ē hū tī. Amō amō pe ta'yr mi me'ē tī. A'erehe myja Jesu me'ē me'ē, ame'ē namō mā peja Jesu kotoyhar ta pe katu ame'ē ke jama'ema'e katu. ⁸Ma'e ke me'ēha kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kirisutu rehe har mujekwa.

“Ywa kupe kotoy a'e jupir oho rahā, heta ngā ke a'e raho inamō.

Ame'ē ta ke a'e muputu'u ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta ke a'e raho.

Pe, ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē me'ē.”

(“Muputu'u ame'ē ta ke” aja pandu rahā: “Jurujar katu ehe ame'ē ta ke” aja mujekwa.)

⁹“A'e jupir oho” aja panduha ihī. Myja ame'ē my? Kuja. Kome'ē wyw keruhū pe a'e wyjy py uwyr. ¹⁰Aja rahā, ywate ngi wyjy uwyr ame'ē ke jupir oho tī. Ywa kupe kotoy a'e oho. Aja rahā, upa henda rupi katu te a'e ixo. Kome'ē wyw keruhū rupi aja tī. A'e ixo tī. Ywa pe aja tī. A'e ixo tī. ¹¹A'e atu ima'e pyrātāha ke ixotyhar ta pe me'ē me'ē. A'erehe ima'e parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. A'erehe amō ta riki Jesu mondo ame'ē ta ke. Ehe har a'eta pandu pandu. Amō ta riki Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke tī. Amō ta ukwa ym ame'ē ta pe Tupā rehe har pandu pandu tī. Amō ta Jesu kotoyhar ta usakiha ta ke tī. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha ke mu'e tī.

¹²Aja rahā, upa Tupā kotoyhar ta ukwa katu ta. Tupā je'ēha pandu pandu oho ame'ē ke ukwa katu ta tī. Pe, Kirisutu kotoyhar ta py'a ke a'eta muhury katu ta tī. Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka. ¹³Aja rahā, upa jande peteīhar aja jaxo ta. Tupā rehe har peteīhar aja jakwa katu ta jaxo. Tupā ra'yr rehe har jakwa katu te ta tī. Aja rahā, tuwete ta aja jaxo. (Aja rahā, upa jakwa ta. Upa Kirisutu aja katu te jande tī.)

¹⁴Aja rahā, ta'yn ta aja ym ta jande. Ta'yn rahā, jarusu ra'yr aja saka. Amō kotoy kotoy ngi ywytu peju uwyr rahā, amō kotoy kotoy jarusu

ra'yr ke y kotok keruhū raho raho. Ta'yin rahā, ame'ēja saka. Aja rahā te'e mu'e ame'ē ta rehe a'eta hendu hendu. Pe, amō kqty kqty Tupā rehe har ukwa. A'eta ke te'e mu'e ame'ē ta muka'u te'e. A'eta jupe ukwa ame'ē namō muka'u te'e. ¹⁵Aja rahā, katu ym. Kuja katu. Amō ta rehe jande japy'a katu, a'erehe jetehar te ke japandu. Aja amō amō we Kirisutu aja jande tī. Katu te aja jaxo tī. A'e riki jurujar katu ame'ē ta ākā aja saka. (A'erehe ixotyhar ta hendu katu ehe, aja mujekwa katu.) ¹⁶Aja rahā, a'e putar ame'ē ke upa ma'ema'e katu. Ixotyhar ta pame katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu. Aja johu katu ngā ixo rahā, awa rete katu ame'ēja saka. Upa ma'e ke ma'ema'e katu. A'erehe peteī ma'e ke ma'ema'e katu rahā, amō ta py'a ke mātā katu. Muhury katu. Aja pame katu te. Aja rahā, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hū ta. Ipy'a katuha namō muhury katu te we hū ta. Tuwete oho, ame'ēja saka ta. (Aja rahā, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hū ta. Ixotyhar ta py'a ke mātā katu ta ngā juehe tī.)

Kirisutu rehe jurujar katu rahā, a'e riki pyahu aja saka

¹⁷Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ihē apandu pehē pe. Hātā ihē apandu pehē pe. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja ym pexo tī. Ipy'a pe te'e ma'e ke a'eta ukwa ukwa ixo, ame'ē ke jixer ai. ¹⁸Jetehar te ke ukwa ame'ē ke Satana mukanim a'eta ngi. (Ājā ramūi a'e.) Tupā rehe har a'eta ukwa ym te. "Anī" aja hendu tar ym, a'erehe ukwa ym te. A'erehe uhāha nixói a'eta rehe. Tupā me'ē, ame'ē ke nixói te a'eta pe. ¹⁹A'eta huxī ym te. A'erehe upa ma'e jixer ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Amō kūjā rehe a'eta ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Pahar pahar upa ka'u te'eha ma'ema'eha ke jō a'eta putar. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta.

²⁰Pehē riki aja ym pehē. Kirisutu rehe har pejumu'e rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pexo rahā, katu ym, aja pekwa katu. ²¹Jete! Ehe har pehendu. Ixotyhar ta ke pehē, a'erehe jetehar te ke amō ta mu'e pehē pe. Jesu riki jetehar te ke mu'e. Ame'ē ke pehē pe amō ta mu'e tī. ²²A'erehe ymanihar jixer pexoha ke aja ym pexo apo 'y. Yman jixer ame'ē ma'ema'eha ke jō peputar rahā, amō amō we hū pexoha mujixer aja riki oho. ²³Pehē py'a pyahu aja Tupā mukatu ta me'ē te'e. ²⁴Pehē pexoha pyahu aja pexo ta me'ē te'e tī. Ame'ē riki Tupā katuha aja riki. Aja rahā, pexo katu te ta riki. Ma'e ka'u te'eha ke pema'e ym ta riki.

²⁵(Tupā katuha aja pexo tī.) A'erehe mā peja amō Kirisutu kqtyhar ta pe te'e pepandu ym te apo 'y. Ixotyhar ta riki hete aja

saka riki. Johu jande. A'erehe upa jetehar te ke pepandu ta me'ẽ te'e. ²⁶Amõ ta rehe peparahy rahã, ame'ẽ namõ ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Peparahyha namõ aja te'e pytun oho. Aja ym pehẽ. (Pahar pehẽ py'a pemujywyr ehe.) ²⁷Peprahy pexo rahã, Satana pe: "Jaka'u te'eha jama'e jahorahã" aja pepandu, ame'ẽja saka riki. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ta my tĩ. Katu ym aja. ²⁸Yman amõ tama'e ke aja te'e amõ mukanim ixo rahã, mã peja ym apo 'y. Pe, a'engi paraky katuha namõ tamatarer pyhyk. Pe, ame'ẽ pe ima'e ma'e ke a'e jo'ok jo'ok katu. Pe, ima'e ym te ame'ẽ ta pe ma'e ke me'ẽ me'ẽ katu ta tĩ.

²⁹Amõ rehe juru ai ym pexo. Je'eha katu ame'ẽ ke jõ pepandu. Aja rahã, amõ amõ ta ke pemuhury katu ta. Aja rahã, pehẽ rehe hendu ame'ẽ ta hury katu ta tĩ. ³⁰Tupã'ã ke pemupyai ym. (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahã, Tupã'ã ke pemupyai ta.) A'e riki pehẽ py'a rehe ihĩ katu. A'erehe pehẽ riki Tupâma'e ke aja mujekwa katu a'e. I'ã ihĩ katu pehẽ py'a rehe, a'erehe inamõ pexo katu te ta, aja Tupã mujekwa katu pehẽ pe. ³¹Amõ rehe ahy te pesak ame'ẽ ke pehẽ py'a ngi pemukanim. Amõ ta namõ peje'ẽ je'ẽ hũ ym. Amõ ta rehe pehẽ juru ai ym tĩ. Upa peparahyha ke pehẽ py'a ngi pemukanim tĩ.

³²Kuja katu tiki. Katu pexo. Pehẽ py'a katu pehẽ juehe pexo. Pehẽ py'a pemujywyr pehẽ juehe pexo. Kirisutu manõ. A'erehe pehẽ rehe ipy'a ke Tupã mujywyr. Aja pehẽ py'a pemujywyr pehẽ juehe pexo tĩ.

Amõ ta rehe pepy'a katu

5 ¹Pehẽ rehe Tupã ipy'a katu. Ta'yr ta ke pehẽ. A'erehe a'e katuha aja mã peja pexo katu ta kã tĩ. (Aja rahã, ma'e katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu.) ²Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'e manõ. Ame'ẽ pe jande ke a'e muhã katu. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. Aja amõ ta rehe pehẽ pepy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Aja pexo katu tĩ. Kirisutu manõ rahã, ma'e ke Tupã pe a'e me'ẽ, ame'ẽja saka. A'erehe ame'ẽ rehe Tupã hury katu. Ma'e pihe katu ame'ẽja saka tĩ. A'erehe ame'ẽ rehe Tupã hury katu tĩ.

Tupã kotyhar ta ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym ta me'ẽ te'e

³Tupã kotyhar ta ke pehẽ. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. "Amõ kũjã ta rehe a'eta ka'u te'e" aja pehẽ rehe har amõ ta pandu rahã, katu ym. "Amõ sawa'e ta rehe a'eta ka'u te'e" aja pehẽ rehe har amõ ta pandu rahã, katu ym tĩ. Upa ka'u te'eha katu ym tĩ. Ma'e ke rehe

ipy'a moī moī rahā, katu ym tī. Aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. Tupā kotyhar ta ke pehē, a'erehe katu ym. ⁴Pehē je'ēha namō amō ta ke pemuhuxí rahā, katu ym tiki. Je'ēha ka'u te'eha pepandu rahā, katu ym tiki tī. Jixer ame'ē ke pepandu rahā, katu ym tiki tī.

Kuja katu tiki. Tupā pe kuja pepandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja pepandu rahā, katu tiki.

⁵Jete. Amō kūjā rehe ka'u te'e rahā, ame'ē ke Kirisutu kotyhar aja ym a'e. Tupā kotyhar aja ym tī. Amō sawa'e rehe ka'u te'e ame'ē ke aja tī. Kirisutu kotyhar aja ym tī. Tupā kotyhar aja ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī hū ame'ē ke aja tī. Kirisutu kotyhar aja ym tī. Tupā kotyhar aja ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī moī hū rahā, ma'e'ā rehe ipy'a ke a'e moī moī, ame'ēja saka. Katu ym aja.

⁶Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē ta riki amō ta ke muka'u te'e. Je'ēha ka'u te'e ame'ē namō muka'u te'e. Pehē tī. Muka'u te'e tar katu pehē ke tī. A'erehe mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. ⁷A'erehe ame'ē ta namō pexo ym. Muka'u te'e ame'ē ta namō pexo ym.

Tupā kotyhar ta weraha aja saka ame'ē pe ixo

⁸Yman pytuniha aja ame'ē pe pexo. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa ym. Apo Tupā kotyhar ta ke pehē 'y. A'erehe weraha aja ame'ē pe pexo katu 'y. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. A'erehe mā peja weraha aja ame'ē pe pexo katu apo 'y. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta. ⁹Tupā rehe har pekwa katu rahā, weraha aja ame'ē pe pexo katu. Aja rahā, pema'ema'e hū ta. Kuja. Amō ta pe katu ame'ē ke pema'ema'e katu. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī. Jetehar te ke jō pepandu pandu ta tī. Aja pexo katu ta. ¹⁰Weraha aja ame'ē pe pexo rahā, ma'e ke jandema'e sawa'e te ke muhury my. Ame'ē ke pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'ē ke pema'ema'e katu tī. ¹¹Pytuniha aja ame'ē pe ixo ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke jō ma'ema'e. Ame'ē ta namō mā peja pexo ym. Kuja katu. A'eta ma'eha riki katu ym, aja pemujekwa ngā pe. "Mā peja ym" aja pepandu ngā pe.

¹²Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Ame'ē rehe har amō pandu rahā, huxí hū amō. ¹³Pe, upa ma'e ke weraha pe amō moī rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ngā pe mujekwa. Aja rahā, ame'ē riki katu ym te, aja ngā pe mujekwa katu. (Aja rahā, ipy'a ke muruwak ta my tī. Tupā koty muruwak ta my tī.) ¹⁴Ma'e ke ngā pe mujekwa katu rahā, ame'ē riki weraha pe moī. A'erehe amō pandu:

“Nde ereker ereju ame'ẽ ke epak!
 Nde eremanõ, ame'ëja saka. Epu'am!
 Pe, nde pe Kirisutu muwera katu ta, ame'ëja saka.” (Tupã rehe
 hendu ym ame'ẽ ta manõ, ame'ëja saka ixo. Ukwer aja tĩ.
 Pe, Tupã rehe har Kirisutu mujekwa rahã, amõ rehe a'e
 muwera, ame'ëja saka.)

¹⁵Pehendu katurahã! Pehē pexoha katu aja pexo. Ukwa ym
 ame'ẽ ta aja ym pexo. Ukwa ym ame'ẽ ta Tupã rehe har ukwa ym.
 Ukwa katu ame'ẽ ta aja pexo tĩ. Aja rahã, Tupã rehe har pekwa
 katu. ¹⁶Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta heta ixo apo 'y.
 A'erehe amõ kotyhar pexo. Aja te'eha katu ame'ẽ ke pema'ema'e.
¹⁷Weraha aja ame'ẽ pe pexo, a'erehe peka'u te'e ym pexo. Myja
 pehē pexo ame'ẽ ke jandema'e sawa'e te putar my. Ame'ẽ ke pekwa
 pekwa katu pexo. Pe, ame'ẽ ke pema'ema'e katu.

Tupã'ã pehē py'a rehe pemupyta katu

¹⁸Kawĩ ngi peka'u ym. Ame'ẽ pehē ke mujixer jõ. Kuja rahã, katu
 tiki. Mã peja Tupã'ã ihĩ katu pehē py'a rehe. ¹⁹Pehē py'a pejumuhury
 katu pehē juehe rahã, Ndawi riki jyngariha mupinim, ame'ẽ ke
 pepandu pandu pehē jupe. Tupã rehe pejyngar tĩ. Tupã rehe har
 pepandu, ame'ẽ ke pejyngar tĩ. Pehē pejyngar rahã: “Ne jõ riki katu
 te me'ẽ ke” aja pekwha namõ jandema'e sawa'e te rehe pejyngar.
 Pehē ruryha namõ: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja jandema'e sawa'e
 te rehe pejyngar. ²⁰Upa katu te ma'e ke rehe aja te'eha: “Ne jõ riki
 katu te me'ẽ ke” aja Tupã pe pepandu. Jande pái keruhũ a'e. Jesu
 Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ëha rupi pepandu pandu ipe.

Ne sawa'e rehe ehendu katu

²¹Kirisutu rehe pehē py'a pemoī moī katu, a'erehe pehendu katu
 pehē juehe.

²²Ixawa'e katu ame'ẽ ta te'le! Pehē pe apandu ta apo! Pehē sawa'e
 ta rehe pehendu katu. Aja rahã, jandema'e sawa'e te je'ëha rehe
 pehendu katu tĩ. ²³Ixawa'e riki hakeharma'e kapitã aja saka. Aja
 Kirisutu tĩ. Jurujar katu ehe ame'ẽ tama'e kapitã a'e tĩ. A'e riki jurujar
 katu ame'ẽ ta ke muhã katu. Jurujar katu ame'ẽ ta riki hete aja saka.
²⁴Ixawa'e ta rehe hakehar ta hendu katu ta me'ẽ te'e. Kirisutu rehe
 jurujar katu ame'ẽ ta hendu katu. Aja ixawa'e ta rehe hakehar ta tĩ.
 Hindu katu tĩ.

Ne rakehar rehe epy'a katu

25 Sawa'e ta! Pehē pe apandu tī. Pehē rakehar ta rehe pepy'a katu. Jurujar katu ame'ē ta rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'eta uhāha ke rehe a'e muhepy. A'erehe manō. Aja pehē rakehar ta rehe pepy'a katu tī. **26** Pe, jurujar katu ame'ē ta py'a ke Kirisutu juhyk rahā, Tupā pe pandu:

—Ko a'eta riki nema'e apo 'y. Nde kotoyhar ta ke — aja Kirisutu pandu.

Jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mujahuk rahā, a'eta py'a ngi ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Kirisutu juhyk. Ame'ē ta ke a'eta aja mujekwa katu. Pe, Tupā je'ēha rehe hendlu katu rahā, a'eta py'a juhyk aja a'eta ixo tī. **27** Aja jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'e juhyk rahā, ame'ē ta ke ixoty a'e muhyk ta kȳ. Katu te ta a'eta. Nixói te ta ma'e ka'u te'eha ma'eha ke a'eta pe. Jahy ruwy ym te, ame'ēja saka a'eta katu te ta. Ma'e katu ym ame'ē ke nixói te ta a'eta pe. **28** Hakehar ta rehe sawa'e ta ipy'a katu ta me'ē te'e. A'eta juehe a'eta ipy'a katu, aja hakehar ta rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī. Hakehar rehe sawa'e ipy'a katu rahā, a'e juehe ipy'a katu tī. **29** Juehe ipy'a ym ame'ē ke nixói. Aja ym. Kuja riki. A'e atu u'u katu ma'e ke ixo. A'e atu ixo katu. Jurujar katu ame'ē ta rehe Kirisutu haihu katu. Aja amō juehe juhaihu katu tī. **30** Jande riki Kirisutu rete aja saka. Ixotyhar ta ke jande. A'erehe jurujar katu ame'ē ta rehe Kirisutu haihu katu. **31** Jumendarinha rehe har kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ipái ta ke sawa'e hijar oho. Pe, hakehar namō ixo katu.

Mokōihar riki peteīhar aja ixo” aja panduha ihī.

32 Mā! Ame'ē jetehar te ke Tupā je'ēha mujekwa jande pe. Pe, kuja ihē akwa. Jurujar katu ehe ame'ē ta riki Kirisutu namō peteīhar aja ixo. **33** Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke pehē pe katu tī. Sawa'e juehe ipy'a katu. Aja hakehar rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī. Pe, ixawa'e rehe hakehar hendlu katu ta me'ē te'e tī.

Ta'ȳr ta ipái ta rehe hendlu katu ta me'ē te'e

Tajyr ta aja tī, hendlu katu ta me'ē te'e tī

6 **1** Ta'yn ta! Kurumī ta! Kūjātāi ta! Tiha ame'ē ta! Kirisutu kotoyhar ta ke pehē. A'erehe pehē pái ta rehe pehendlu katu ta me'ē te'e. Aja rahā, katu ame'ē ke pema'ema'e. **2** Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī: “Nde pái rehe ehendlu katu. Ne māi rehe aja tī. Ehendlu katu tī.” Ame'ē je'ēha namō ma'e manga katuha ke Tupā moī. **3** Kuja moī:

—Nde pái ta rehe nde erehendu katu rahā, upa katu te katu nde pe. Kuja. Kome'ē ywy keruhū pe yman nde erexo ta — aja Tupā manga katu.

A'erehe ipái ta rehe ta'yn ta hendu katu ta me'ē te'e. Kurumī ta aja tī. Hindu katu ta me'ē te'e tī. Kūjātāi ta aja tī. Hindu katu ta me'ē te'e tī.

⁴Ta'yn pái ta! Ta'yn māi ta tī. Ta'yn ta ke pemuparay ym. Pehē ra'yr ta pe aja tī. Pehē rajyr ta pe aja tī. A'eta ke pemuparay ym tī. Kuja katu. A'eta ke pemutiha rahā, a'eta ke pemu'e katu. Aja rahā, pehē rehe a'eta hendu katu ta. Wewe katu pepandu a'eta pe. Kirisutu kotoyhar ta ke pehē, a'erehe ehe har wewe katu pemu'e katu a'eta ke.

Ijar ta pe miasu ta hendu katu ta me'ē te'e

⁵Miasu ta! Sehar pehē jar ixo. A'eta rehe pehendu katu. Pemuparay ym ta aja pekyjeha namō pehendu katu a'eta rehe. Mokōi pekwaha namō pexo aja ym peparaky katu. Kirisutu rehe peparaky, ame'ēja saka pehē jar rehe peparaky katu. ⁶Pehē rehe pehē jar usak ixo rahā jō, peparaky katu my? Anī. A'eta usak ym rahā, peparaky katu tī. Pehē rehe a'eta usak ixo rahā jō, peparaky katu rahā: “Mā! Miasu riki paraky katu te” ame'ē panduha ke jō peputar. Katu ym aja. Kirisutuma'e miasu aja pehē. A'erehe sehar pehē jar usak ym rahā, peparaky katu tī. Aja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu te. ⁷Pehē riki miasu ta ke. Pepraky rahā, pehē ruryha namō peparaky katu. Sawa'e ta rehe jō peparaky, aja ym pekwa. Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe peparaky, aja pehē rury katuha namō peparaky katu. ⁸Pesarahā! Kuja pekwa pekwa pexo tī. Se katu aja amō paraky rahā, amelē namō ywa pe ma'e katu ame'ē ke jandema'e sawa'e te me'ē me'ē katu ta. Upa katu te ngā pe a'e me'ē me'ē katu ta. Miasu ta pe aja tī. Melē katu tī. Miasu aja ym ame'ē ta pe aja tī. Ma'e katu amelē ke a'e me'ē ta tī. Se katu aja paraky a'erehe me'ē me'ē katu ywa pe.

Miasuma'e jar ta pe ihē apandu apo tī

⁹Miasuma'e jar ta! Pehē pe ihē apandu tī. Pehē pe ipy'a katuha namō miasu ta paraky. Aja pehē pep'y'a katuha namō miasu ta pe pepandu pandu. Ame'ē ta pe: “Pahar peparaky ym rahā, nde ke ihē anupā ta” aja ym pepandu. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'ē ke a'e. Kuja pekwa pekwa pexo. Pehēma'e miasu amelē ta aja pehē riki ixotyhar ta ke tī. Jandema'e sawa'e te ywa

(Ese 6.10)

pe ixo ame'ẽma'e ke pehẽ tĩ. Ngã pe juja katu te a'e ma'e ke me'ẽ me'ẽ katu ta tĩ. A'e usak rahã: "Ko miasu ta ke" aja ym ipe. "Ko miasuma'e jar ta" aja ym ipe tĩ. Upa juja katu te ipe. A'erehe pehẽ pepy'a katuha namõ miasu ta pe pepandu pandu katu.

Tupãma'e mundeha namõ pexo katu

10 A'ejõhar panduha ke ihẽ apandu ta apo. Jandemal'e sawa'e te kotoyhar ta ke pehẽ. A'erehe ima'e pyrâtãha namõ pexo katu. Ame'ẽ namõ pehẽ py'a ke pemâtã katu pexo. 11 Ima'e mundeha aja me'ẽ Tupã me'ẽ pehẽ pe. Ame'ẽ namõ pexo katu. Aja rahã, Satana riki pehẽ ke muka'u te'e ym ta. (Ãjã ramüi a'e.) 12 Amõ awa ta namõ jajumai mai jaxo my? Anã. Aja ym. Ãjã ta namõ jajumai jaxo, ame'ẽja saka jaxo. A'eta katu ym te. Ywa pe har ta ke a'eta tĩ. A'eta riki Tupã rehe hendu ym ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ ta. 13 A'erehe Tupãma'e mundeha aja me'ẽ namõ pexo katu. Pe, mupyraraha pehẽ rehe uhyk rahã, pehẽ ke pehẽ ruwajan ta muputu'u ym ta. Ame'ẽ mupyraraha upa rahã, pete'e pexo katu ta rĩ.

¹⁴A'erehe pepu'am katu, aja pexo. Tupāma'e mundeha aja me'lē namō pexo. Kuja. Sonda ta aja pehē ku'a rupi har pepukwar katu. Aja rahā, jetehar te ke namō pexo katu. Sonda ta aja pehē juehe ita kamixa pemunde tī. Aja rahā, Tupā pandu: "Pehē katu. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe" aja pexo katu. ¹⁵Sonda ta aja pehē py'rehe har pemunde tī. Aja rahā, pahar myrandu katu ke amō ta pe pepandu peho. "Pehē py'a ke Tupā muhury katu ta." Ame'ē myrandu katu ke pepandu peho. ¹⁶Sonda ta aja pehē jywa rehe itape ke aja te'e pemujar katu. Aja rahā, Kirisitu rehe pejurujar katu pexo. Aja rahā, ame'ē pe upa u'y hapy ame'ē ke pemuwe ta tī, ame'ēja saka tī. Satana ombor ame'ēja saka tī. (Ājā ramūi a'e.) Ombor rahā, pejurujar katuha ke a'e mukanim tar katu. Ame'ē u'y hapy ame'ē ke pemuwe ta tī, ame'ēja saka tī. ¹⁷Sonda ta aja pehē ākā rehe har pehē ākā rehe pemoī tī. Itasape ke. Aja rahā, pehē ke Tupā muhā katu, aja pekwa katu. Sonda ta aja ita tamarā namō pexo katu. Pehē pe Tupā'ā me'lē katu, ame'ē ke aja saka. Aja rahā, Tupā je'ēha namō pexo katu. Ame'ē ke pepandu pandu. ¹⁸Aja Tupāma'e mundeha aja me'lē namō pexo. Amō we tī. Tupā namō pepandu pandu. Kuja:

—Jande pái keruhū! Ihē pe nema'e pyrātāha emuwy — aja ipe.

Pehē pe Tupā'ā mujekwa rahā, Tupā namō aja te'eha pepandu pandu. A'erehe peta kȳ! Peputu'u ym ingi. Upa Tupā kotyhar ta rehe har Tupā namō aja te'eha pepandu pandu.

¹⁹Ihē rehe har Tupā namō pepandu pandu tī.

—Jande pái keruhū! Páu pe nema'e pyrātāha ke emondo katu. Aja rahā, kyje ym ha namō nema'e je'ēha ke a'e pandu pandu ta. Myrandu katu ke a'e mujekwa ta ngā pe. Yman ukwa ym ame'ē ke. Ame'ē ke mujekwa ta ngā pe apo 'y — aja ihē rehe har Tupā namō pepandu.

²⁰Ame'ē myrandu katu ke ihē apandu ta. A'erehe ihē ke Jesu mondo. Kyndaha pe ihē axo apo. A'erehe kuja Tupā namō pepandu tī:

—Mā peja kyje ym ha namō myrandu katu ke Páu pandu pandu. Aja rahā katu tiki — aja Tupā namō pepandu ihē rehe har.

Katuhā ke ihē amondo

²¹Pehē koty Tik ke ihē amondo ta. Ihē rehe har a'e mujekwa katu ta pehē pe. Aja rahā, ihē axoha ke pekwa katu ta. Tik rehe jande japy'a katu ame'ē ke a'e. Jande mu a'e. Jandema'e sawa'e te pe a'e paraky'ixo tī. Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu, ame'ē riki

ima'e parakyha ke. Tik pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. ²²Ihẽ rehe har a'e mujekwa ta pehẽ pe. A'erehe pehẽ koty a'e ke ihẽ amondo axo. Myja upa jaxo my, ame'ẽ rehe har a'e mujekwa ta pehẽ pe. Aja rahã, pehẽ py'a ke a'e muhury katu ta.

²³Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta mâtã katu tĩ. Aja rahã, upa pehẽ mu ta rehe pehẽ pepy'a katu ta. Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe upa pehẽ mu ta rehe pepy'a katu tĩ. ²⁴Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe ipy'a katu ame'ẽ ta ixo. Mã peja ame'ẽ ke a'eta mukanim ym te. Mã peja a'eta rehe Tupã ipy'a katu te hũ.

Upa.